

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Райна Димитрова Гаврилова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, хабилитирана в направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата,

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, ФБО, департамент „Антропология“, обявен в ДВ бр. 38/24.04.2026 г.

с кандидат гл. ас. д-р Милена Иванова Ангелова.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

След като се запознах с представените от д-р Милена Ангелова материали констатирах, че те съответстват и надхвърлят на минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет и тя може да участва в конкурса.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

Кандидатката Милена Ангелова е представила публикуван като монография хабилитационен труд със заглавие *Социалната болест. Туберкулозата в България през първата половина на XX век*. Монографията е с обем 346 страници, включително три и половина страници резюме на английски език и 19 страници библиография и източници. Изключително радваща е появата в последните две десетилетия на сериозни изследвания на историческото развитие на медицината, медицинската професия и институции и държавните политики (например цитираните от Ангелова Г. Мирчева, В. Димитрова). Що се отнася до туберкулозата едва ли има по-активно изследван и коментиран медицински проблем през първата половина на 20 век. Но дори и в това обработено поле работата на Милена Ангелова се откроява като първото обобщено и дефинитивно изследване на въпросния проблем в неговите социални измерения. Историята на заболяването, както в медицински, така и в социален аспект има богата традиция в световната литература, включително и през последните две-три десетилетия. Този факт не само не омаловажава работата, но запълва досега съществувала липса. Нещо повече отличното познаване на релевантната чужда история (медицинска, политическа и

социална) е дало възможност на авторката да изследва и представи сравнения, които открояват както общите характеристики, така и идиосинкразиите на българския опит. Ако трябва да обобща впечатленията си, текстът на Милена Ангелова се отличава с няколко качества – ясни намерения и задачи, изчерпателност, стабилна документална основа и умение да се видят връзките и тенденциите, които правят едно качествено изследване на социалната история. Ако отличното познаване на всичко писано за туберкулозата в България – в книги, научни статии, журналистически материали и архиви е първото впечатление от запознаването с текста, то компетентността на авторката в области, които не са „нейното поле“ е не по-малко впечатляваща. Издирването и систематизирането на информация за десетки (без преувеличение) индивиди и институции оставя впечатлението, че авторката не е оставила камък необърнат, ако ми бъде позволен разговорния израз. Информацията е смайваща и набрана не само от вече публикувани истории, но и от вестникарски публикации и най-вече от отдавна забравени архиви. Въпреки лавината от материали, те са поместени в добре представен исторически и социален контекст, в който се разполагат и осмислят и индивидуалните инициативи, и държавните усилия (или липсата им). Едновременно с това Ангелова е внимателно фактологията да не направи текста нечитаем – оценявам маркирането в получер на имената и пренасянето на множество биографични и любопитни данни в бележките под линия, които си заслужава да се четат внимателно (нечесто срещано качество). „Оживяването“ на историята, запазена единствено в архиви и стари вестници и списания, има качеството на археологическо проучване. Издирената и реконструирана с документи, биографии и снимки история на санаториуми и болници, на работата на лекари, чиновници, учители всъщност тъче разказа не само на медицински проблем, но и на неговия социален отзвук. Високо оценявам и включения снимков материал, който уплътнява разказа. През тема, на пръв поглед вторична за историците се оглежда и разбира цялата социална история на България. Изследването ясно демонстрира уменията на изграден професионалист.

Монографията е част от траен интерес на Милена Ангелова към историята и историческата антропология и социология на общественото здравеопазване. В серия студии и статии (приложени) тя анализира отделни проблеми – развитието на балнеологията, дейността на Рокфелеровата фондация, съветизацията на общественото здравеопазване – тя не само обогатява знанието ни за историята на всекидневни думи (диспансер, санаториум), но и демонстрира възможностите на интердисциплинарните

подходи при изследване на привидно чисто медицински теми. Интересът към изследване на явления и факти в техните контексти се установява и в работите на Ангелова, които не са по темата на хабилитацията и които са публикувани след назначаването ѝ за главен асистент (2004 г.): монографиите *(Не)споделената памет на късния социализъм: движението "Народната памет разказва" (1983-1989)*, 2010 г. и *"Образцово село": Модернизационният проект за селото в България 1937-1944*, 2008 г., съставителството на сборници, както и две статии в реферирани и индексирани издания и 6 в нереферирани (от тях 4 на чужд език.). Кандидатката е предоставила справка за седем цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове; девет в издания с научно рецензиране и 19 в нереферирани списания с научно рецензиране. Всички публикации показват не само оформени професионални интереси, но и индивидуален изследователски почерк, демонстриран в монографията: интерес към социалните и културни измерения на феномени, институции и факти, третиращи от близки или далечни научни дисциплини; използване на разнообразни документални свидетелства, убедително изграждане на интерпретацията върху емпирията.

През цялата си кариера както в Югозападния университет, така и в НБУ, Милена Ангелова работи по изследователски проекти, които имат измерими резултати в нейните публикации: *Социална политика и социални болести. Сравнение на политиките на общините Виена и София в борбата с туберкулозата след Първата световна война* (2007), международен проект *Politics of Memory and Memory Cultures of the Russian-Ottoman War 1877/1878: From Divergence to Dialogue* (2012-2016), *Knowledge Exchange and Academic Cultures in the Humanities: Europe and the Black Sea Region, late 18th – 21st Centuries* (2017-2021). В изследователската ѝ програма за периода 2024-2028 г. откриваме провеждане на теренно изследване, организиране на конференция, подготвяне и експониране на пътуваща изложба в екип и публикуване на студия по проект *Политически репресии над жени-мюсюлманки по време на комунистическия режим, женски мрежи на съпротива и гражданска реабилитация*, стартирал през септември 2024 г, финансиран от Фондация „Български фонд за жените“. Впечатление прави международният ѝ академичен опит с ясен фокус върху Прикавказието и контакти с австрийски изследователи, което без съмнение е дало възможност за директно проучване на различни контексти. Милена Ангелова е председател на „Балканистичен

форум – международен университетски семинар за проучвания и специализации“; член на редакционната колегия на списание „Балканистичен форум“ (2001 -2024 г.), на турското списание „Tobider“ и на сп. “Balkanistic Worlds”.

III. Учебна и преподавателска дейност

От назначаването си за асистент в Югозападния университет Милена Ангелова редовно предлага курсове по историческа антропология, социална история и българска история, както и специализиращи курсове върху устната история, историята на жените, малцинствата, децата (списък е приложен). След преминаването си в Нов български университет през 2024 Милена Ангелова разработва и предлага курсове по гражданско образование, културно наследство, медицинска антропология и политическа антропология. Приложената програма на курса медицинска антропология показва същата сериозна информираност за съвременните тенденции в полето и задълбоченост. В изследователската и програма са предвидени подготвяне на учебни помагала: *Медицинска антропология* (2026) и *Историческа антропология* (2027). Курсовете ѝ в НБУ са в Мудъл и са обезпечени с материали

Работата ѝ със студенти в НБУ има все още кратка история: през 2024 г. е отбелязала теренна работа със студенти от БП „Антропология“ - Проект *Културно многообразието и споделени наследства: Якоруда и Белица*, 7-9 юни 2024. Средната оценка от студентските анкети за 2024-25 година е отличен 5,54.

След внимателно запознаване с приложените материали по кандидатурата на Милена Ангелова за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, ФБО, департамент „Антропология“ убедено заявявам положителната си оценка за нейната академичната дейност и предлагам и да бъде допусната до избор от Академичен съвет.

Дата...04.09.2026

Подпис